

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 4 listopada 2015r. skierowanym przeciwko J. D. (1) i J. M. powódka Stowarzyszenie (...) wniosło o zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty 65 000zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 5 kwietnia 2014r. tytułem kar umownych nałożonych na pozwane w związku z nienależytym wykonywaniem zawartej między stronami umowy (pozew k. 4 – 8).

Zapadłym w dniu 7 grudnia 2015r. nakazem zapłaty orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu (nakaz zapłaty k. 86). We wniesionych od powyższego nakazu sprzeciwach z dnia 23 grudnia 2015r. pełnomocnicy pozwanych zanegowali prawo powodowego stowarzyszenia do nałożenia na pozwane kar umownych i z tych też względów wniesli o oddalenie powództwa w całości (sprzeciwy k. 91 – 93, 97 – 99).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 8 lutego 2013r. pomiędzy stronami zawarta została umowa franczyzy, na mocy której powodowe stowarzyszenie udzieliło na okres roku pozwanej J. D. (1) oraz jej wspólniczce – B. G. licencji na używanie objętego prawem ochronnym znaku towarowego (...) Klub dla potrzeb prowadzenia lokalu rozrywkowego w ramach sieci działającej pod podaną wyżej nazwą w zamian za opłaty franczyzowe w kwotach po 1 200zł. miesięcznie netto na podstawie wystawianych przez powodowe Stowarzyszenie faktur, przy czym należności te regulowane miały być w terminie 14 dni od dnia ich otrzymania. W par. 7 ust. 3 umowy strony przewidziały jednocześnie, iż nieuiszczenie opłaty franczyzowej w terminie równoznaczne jest z działaniem bez licencji, co – wedle par. 11 ust. 3 pkt j) uprawniało powodowe stowarzyszenie do naliczenia kary umownej w wysokości 10 000zł. za każdy miesiąc działania przez franczyzobiorców bez licencji (umowa k. 18, 25, 28 – 29).

Opłaty powyższe często uiszczane były z opóźnieniem, co było praktyką tolerowaną przez stronę powodową (zeznania świadków M. B. k. 154, J. T. k. 156 - 157).

W par. 5 ust. 11 umowy zastrzeżono dla powodowego stowarzyszenia prawo do przekazywania franczyzobiorcom wiążących poleceń w zakresie prowadzenia lokalu rozrywkowego jak również standardów obsługi klienta według stanowiącego załącznik do umowy tak zwanego podręcznika prowadzenia lokalu, który to załącznik nakładał na franczyzobiorców obowiązek zakupu nie później niż w terminie 4 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności samochodu marki nysa mającego stanowić darmową taxi dla klientów. Analogiczny obowiązek niezależnie od załącznika przewidywał 5 ust. 8 umowy. Za naruszenie obowiązku określonego w par. 5 ust. 11 umowy jej par. 11 ust. 3 pkt h) przewidywał karę umowną w wysokości 5 000zł. (umowa k. 22 - 23, załącznik k. 35).

Wbrew postanowieniom umowy przez cały czas trwania prowadzonej na jej podstawie działalności samochodu takiego nie nabyto (zeznania pozwanej J. D. (1) k. 152). Reprezentujący powodowe stowarzyszenie w kontaktach z pozwanymi M. B. oraz J. T. w trakcie trwania umowy wielokrotnie wskazywali na konieczność nabycia powyższego samochodu argumentując, iż w miejscowości takiej jak Ż. pojawienie się wzmiankowanego samochodu przyciągnie uwagę potencjalnych klientów. Ze swej strony pozwane tłumaczyły brak wymaganego pojazdu trudnościami w jego nabyciu, aby zaś zadowolić stronę powodową proponowały nabycie przez siebie jakiegokolwiek innego, kojarzącego się z PRL samochodu. Rozwiązanie takiej strona powodowa gotowa była zaakceptować pod warunkiem przedstawienia jej bliższych szczegółów, co jednak nigdy nie nastąpiło (zeznania świadków M. B. k. 153 – 154, J. T. k. 155).

Par. 12 ust. 4 umowy nakładał na franczyzobiorców obowiązek zaprzestania wykorzystywania znaku towarowego (...) Klub, menu, znaków graficznych oraz szyldów sieci z chwilą rozwiązania umowy, wedle zaś ust. 5 par. 12 umowy, franczyzobiorcy zobowiązani byli do demontażu wszelkich znaków towarowych, urządzeń oraz elementów wystroju sieci (...) Klub w terminie 7 dni od rozwiązania niniejszej umowy. Naruszenie powyższych obowiązków obwarowane było przewidzianą w par. 11 umowy ust. 3 pkt m) umowy karą w wysokości 50 000zł. (umowa k. 28 – 29).

W par. 10 ust. 1 umowy zastrzeżono, iż franczyzobiorca nie jest uprawniony do przeniesienia wynikających z niej praw i obowiązków na osoby trzecie, par. 13 ust. 3 umowy wymagał zaś formy pisemnej dla zmian jej treści pod rygorem nieważności (umowa k. 27, 30).

W dniu 14 maja 2013r. ze spółki z pozwaną J. D. (1) wystąpiła B. G., w jej miejsce zaś wstąpiła pozwana J. M. (aneks k. 71 – 72). O dokonanej zmianie poinformowano stronę powodową na piśmie (zeznania pozwanej J. D. (1) k. 152).

W dniu 22 stycznia 2014r. pozwane wystosowały do powodowego stowarzyszenia oświadczenie o braku zamiaru przedłużenia umowy z dnia 8 lutego 2013r. (oświadczenie k. 57). Z uiszczeniem ostatniej opłaty licencyjnej pozwane zwlekały licząc na zgodę powodowego stowarzyszenia na potrącenie powyższej opłaty z mającym przypaść pozwanym udziale w zyskach czerpanych przez stowarzyszenie z tytułu rozprowadzania napojów w lokalach tworzących sieć (...) Klub. Kiedy ostatecznie strona powodowa odmówiła zgody na rozliczenie opłaty licencyjnej w taki właśnie sposób, uiszczono ją w dniu 31 marca 2014r. (potwierdzenie wykonania operacji k. 150, zeznania pozwanej J. D. (1) k. 152 – 153, zeznania świadków M. B. k. 154, J. T. k. 156 - 157).

W dniu 26 marca 2014r. powodowe stowarzyszenie wystosowało do pozwanych pismo wzywające je do zapłaty w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma kar umownych w kwotach wynoszących:

I 5 000zł. w oparciu o par. 11 ust. 3 pkt h) umowy z tytułu niewywiązania się z obowiązku nabycia samochodu nysa;

II 10 000zł. w oparciu o 11 ust. 3 pkt j) umowy z tytułu prowadzenia działalności bez licencji w związku zaniechaniem uiszczenia opłaty licencyjnej należnej za ostatni miesiąc prowadzenia działalności.

III 50 000zł. w oparciu o par. 11 umowy ust. 3 pkt m) umowy z tytułu zaniechania usunięcia znaku towarowego stowarzyszenia z profilu prowadzonego dla lokalu pozwanych na portalu facebook (pismo k. 58 – 59, dowody doręczenia k. 60).

Administratorem powyższego profilu był reprezentujący powodowe stowarzyszenie (...). Uprawnienia do dokonywania ingerencji w treść profilu przekazał on pozwanej J. M., zatrudnionemu przez pozwane menagerowi oraz jeszcze jednej, reprezentującej stowarzyszenie osobie. Po dniu wygaśnięcia umowy w dalszym ciągu stwierdzał on na prowadzonym dla lokalu profilu obecność wpisów zawierających nazwę „PRL klub”. Z poczynionych przez niego jako administratora ustaleń wynikało, iż dokonywał ich zatrudniony przez pozwane menager. Będąc administratorem profilu świadek T. mógł w ramach swoich uprawnień usuwać powyższe wpisy, nie czynił tego jednak po to, by umożliwić stowarzyszeniu dochodzenie roszczeń z tego tytułu (zeznania świadka J. T. k. 155 – 156, zeznania pozwanej k. 157). Wpisów takich nie dokonywał natomiast nikt związany ze stroną powodową (niesporne – stanowisko pozwanej J. D. (1) k. 157).

Po otrzymaniu pisma z dnia 26 marca 2014r. pozwana J. D. (2) udała się na spotkanie z przedstawicielami strony powodowej celem dojścia do porozumienia. Do czasu tego spotkania żywiła ona nadzieję, iż powodowe stowarzyszenie wyrazi zgodę na pomniejszenie opłat licencyjnych o zyski czerpane przez siebie z rozprowadzania alkoholu. Dopiero kiedy nadzieje na takie porozumienie definitywnie się rozwiały, zdecydowała się uiszczyć ostatnią należną opłatę licencyjną (zeznania pozwanej k. 158, 152).

Sąd zważył, co następuje:

Dokonując oceny zasadności żądania pozwu w zakresie dochodzonej kwoty 10 000zł. z tytułu prowadzenia działalności bez wymaganej licencji podzielić należało w całej rozciągłości stanowisko prezentowane przez pełnomocników pozwanych, wedle których zapisy umowne zrównujące w zakresie skutków prawnych brak uiszczenia opłaty licencyjnej z prowadzeniem działalności bez wymaganej licencji i przewidujące w takiej sytuacji nałożenie kary umownej stanowią niedopuszczalne ominięcie zakazu nakładania kar umownych z tytułu niespełnienia świadczenia o charakterze pieniężnym (sprzeciwy k. 92, 98). Jak wskazuje się bowiem w literaturze prawniczej, postanowienia umowy łączące obowiązek zapłaty kary umownej z brakiem lub nieterminowym spełnieniem świadczenia pieniężnego

powinny być traktowane jako poczynione contra legem (art. 58 § 3 k.c.) (S. K., Charakter prawny odsetek za opóźnienie, Pr. Sp. 2003, nr 2, s. 38; wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2005 r., V CK 90/05, LEX nr 393104; wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 r., III CSK 288/06, OSP 2009, z. 4, poz. 39). W odniesieniu do świadczeń pieniężnych zastrzeżenie kary umownej jest zbędne, gdyż interes wierzyciela zabezpieczają wówczas odsetki. Niezależnie od powyższego, stwierdzić należało, iż strona powodowa nie wykazała w niniejszej sprawie przesłanek nałożenia kary umownej wynikających z nieuiszczenia ostatniej opłaty licencyjnej, opłata taka bowiem została ostatecznie uiszczona. Co się tyczy opóźnienia w jej zapłacie, to żadną miarą nie wykazano, w jakim rozmiarze opóźnienie to rzeczywiście nastąpiło, w szczególności zaś, że przekraczało ono rażąco wcześniej mające miejsce opóźnienia w uiszczaniu opłat, które to opóźnienia strona powodowa tolerowała nie traktując ich jako prowadzenia działalności bez licencji. Stosownie do postanowień zawartych w par. 7 ust. 1 umowy, franczyzobiorcy zobowiązani byli uiszczać opłaty licencyjne w terminie 14 dni od dnia otrzymania faktury VAT. W sprawie niniejszej termin otrzymania ostatniej z takich faktur przez pozwane pozostaje nieznany, strona powodowa wbrew bowiem ciężącemu na niej w tym zakresie ciężarowi dowodowemu nie wykazała zatem, czy w ogóle i jak bardzo pozwane przekroczyły termin do uiszczenia ostatniej opłaty. Z tej też przyczyny nie sposób z podanych okoliczności wywodzić niekorzystnych dla pozwanych skutków prawnych. Wyciąganie takich konsekwencji budzić musiałyby uzasadniony sprzeciw tym bardziej, iż w przeszłości – jak utrzymywali świadkowie strony powodowej – miały już miejsca opóźnienia w regulowaniu opłat licencyjnych, żadnego jednak z takich wcześniejszych opóźnień strona powodowa nie zrównywała z prowadzeniem działalności bez licencji.

Co się tyczy kary umownej w kwocie 5 000zł. w par. 11 ust. 3 pkt h) umowy z tytułu niewywiązania się z obowiązku nabycia samochodu nysa, to przyjąć należało, iż wbrew stanowisku prezentowanemu w sprzeciwach od nakazu zapłaty zaistniały przesłanki do jej nałożenia, niezależnie bowiem od zapisów umowy nakładających wprost na franczyzobiorców obowiązek nabycia nysy, ustne polecenia w tym zakresie kierowane były do nich także w trakcie trwania umowy, to zaś uzasadnia wniosek, iż pozwane nie wywiązały się z wynikających z nich obowiązków dając tym samym podstawy do nałożenia na nie kary umownej za niespełnienie przez pozwane poleceń wydawanych im w oparciu o par. 5 ust. 11 umowy. Nie przekonuje w tym zakresie ogólnikowe tłumaczenie zaniechania kupna samochodu trudnościami w jego zarejestrowaniu, skoro nie wykazano jednocześnie, aby pozwane podjąć miały jakiegokolwiek konkretne działania zmierzające do nabycia pojazdu wymaganej marki bądź też innej, która zaakceptowana zostałaby przez stronę powodową, jak również nie wykazano konkretnych trudności, jakie miałyby napotkać przy próbie zarejestrowania pojazdu. Okoliczności prezentowane w złożonych na wskazane okoliczności zeznaniach pozwanej potraktować należało przeto jako gołosłowną, nieopartą bowiem jakimikolwiek innymi dowodami próbę przedstawienia korzystnej dla pozwanych wersji wydarzeń. Nawet jednak odmienna ocena zgromadzonego w tym zakresie materiału dowodowego nie stanowi argumentu wystarczającego dla oddalenia żądania zapłaty kary umownej z tytułu naruszenia obowiązku stosowania się do poleceń kierowanych do pozwanych w trakcie trwania umowy, stosownie bowiem do utrwalonego w literaturze prawniczej stanowiska, zastrzeżenie w umowie kar umownych sprawia, że w każdym wypadku nienależytego wykonania lub niewykonania zobowiązania sprawia, że **bez znaczenia dla powstania obowiązku ich zapłaty są przyczyny**, które spowodowały naruszenie obowiązków ciężących na dłużniku stosownie do treści zobowiązania. Wierzyciel dla realizacji przysługującego mu roszczenia o zapłatę kary umownej musi jedynie wykazać istnienie i treść zobowiązania łączącego go z dłużnikiem, a także fakt niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (wyrok SN z dnia 27 czerwca 2000 r., I CKN 791/98, LEX nr 50891; wyrok SN z dnia 7 lipca 2005 r., V CK 869/04, LEX nr 150649; wyrok SN z dnia 9 lutego 2005 r., II CK 420/04, LEX nr 301769). Przesłanki powyższe zostały w niniejszej sprawie wykazane.

Nie sposób jednocześnie odmówić było wiary zeznaniom związanych z powodowym stowarzyszeniem świadków, wedle których doświadczenia wyniesione z Ł. jednoznacznie wskazują, iż wykorzystanie samochodu nysa dla celów reklamy i marketingu znacząco wpłynąć mogło na poprawę wyników finansowych osiąganych z tytułu sprzedaży napojów rozprawdzanych w lokalu pozwanych prowadzonym w mieście tej wielkości co Ż.. Okoliczność ta nabiera szczególnie istotnego znaczenia w sytuacji, w której zyski z takiej sprzedaży trafiały bezpośrednio do powodowego stowarzyszenia. Nie wytrzymuje zatem krytyki argument, iż zaniechanie wykorzystania samochodu nysa nie stanowiło źródła szkody dla strony powodowej, to zaś pozwala na przyjęcie, iż dochodzona z powyższego tytułu kara umowna

w wysokości 5 000zł. poza zapisami umownymi znajduje także oparcie w przepisie art. 483 par. 1 kc. przewidującym możliwość naprawienia szkody właśnie poprzez zapłatę kary umownej.

W ocenie sądu wbrew prezentowanemu przez stronę powodową stanowisku, treści wpisów zamieszczanych na profilu lokalu po dniu 8 lutego 2013r. trudno byłoby utożsamiać z naruszeniem przez pozwane obowiązku wykorzystywania znaku towarowego (...) Klub po dacie wygaśnięcia umowy, wpisy bowiem powyższe informują jedynie potencjalnych klientów o tym, iż nazwa ta jest już nieaktualna, działalność zaś w należącym do lokalu pozwanych prowadzona jest już odtąd pod inną nazwą (wydruki k. 81 – 85). Zdaniem sądu, trudno byłoby pozwanym odmówić prawa do udzielenia takiej informacji zwłaszcza w sytuacji, w której pozwane kontynuowały działalność gospodarczą w należącym do nich lokalu pod zmienionym szyldem. Stosownie do art. 154 ustawy z dnia 30 czerwca 2000r. Prawo własności przemysłowej, używanie znaku towarowego polega w szczególności na:

- 1) umieszczaniu tego znaku na towarach objętych prawem ochronnym lub ich opakowaniach, oferowaniu i wprowadzaniu tych towarów do obrotu, ich imporcie lub eksporcie oraz składowaniu w celu oferowania i wprowadzania do obrotu, a także oferowaniu lub świadczeniu usług pod tym znakiem;
- 2) umieszczaniu znaku na dokumentach związanych z wprowadzaniem towarów do obrotu lub związanych ze świadczeniem usług;
- 3) posługiwaniu się nim w celu reklamy.

W ocenie sądu podejmowane przez pozwane po dniu 8 lutego 2013r. działania nie wyczerpywały żadnego ze wskazanych wyżej sposobów używania znaku towarowego strony powodowej, nie naruszały tym samym praw strony powodowej do powyższego znaku. Zważywszy fakt, iż znak ten umieszczony był na profilu dostępnym osobom korzystającym z portalu facebook, działania takie najbliższe byłoby wskazanemu w pkt 3 posługiwaniu się znakiem w celu reklamy, o posłużeniu się takim jednak – z uwagi na treść wpisów, z których jednoznacznie wynika, iż w lokalu, w którym kiedyś funkcjonował PRL klub, prowadzona jest już obecnie zupełnie inna działalność - trudno byłoby mówić. Stosownie do stanowiska wyrażonego w wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 15 maja 2012r. w sprawie I C 376/08:

„Bezprawność używania znaku towarowego wyznaczają, po pierwsze brak tytułu skutecznego wobec uprawnionego, po drugie używanie go przez osobę trzecią w taki sposób i w takim zakresie, który charakteryzuje używanie znaku przez samego uprawnionego.”

W ocenie sądu druga ze wskazanych wyżej przesłanek umożliwiających przypisanie pozwanym bezprawnego używania znaku towarowego strony powodowej nie została w niniejszej sprawie wyczerpana. Analizując zarzut naruszenia przez pozwane obowiązku, o jakim mowa w par. 12 ust. 3 i 4 umowy przywołać należy wreszcie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2004r. w sprawie III CK 410/03, w którym stwierdzono, iż

Użycie cudzego znaku towarowego w celu reklamowym i informacyjnym jest dozwolone, **jeżeli nie prowadzi do mylącego wrażenia o istnieniu gospodarczych powiązań pomiędzy uprawnionym ze znaku a używającym go w tym celu.**

OSNC 2005/10/179, Biul.SN 2005/2/17, M.Prawn. 2005/19/954

Niewątpliwie w okolicznościach niniejszej sprawy zamieszczanie przez pozwane na profilu prowadzonego lokalu słów (...) Klub po dniu 8 lutego 2013r. służyło jedynie odróżnieniu prowadzonej przez nie gastronomii od (...) Klubu, na celu miało zatem wyłącznie uniknięcie mylnego wrażenia o istnieniu jakichkolwiek powiązań pomiędzy nimi a stroną powodową. Tym samym też w działaniach, jakie pozwane podejmowały na profilu utworzonym dla należącego do nich lokalu gastronomicznego, nie sposób doszukiwać się jakichkolwiek czynności naruszających ich obowiązki wynikające z zawartej ze stroną powodową umowy. Działanie takie, jako podejmowane również w dobrze pojętym interesie strony powodowej, której także zależeć winno na zaznaczeniu, iż działalność pozwanych po dniu 8

lutego 2014r. prowadzona jest już poza siecią franczyzową strony powodowej, nie może stanowić usprawiedliwionej postanowieniami umownymi podstawy nałożenia na pozwane dochodzonej przez powódkę z powyższego tytułu kary umownej.

Marginalnie jedynie stwierdzić należy, że gdyby sama strona powodowa sytuację powyższą oceniała odmiennie, to – jak sam przyznał przesłuchany na powyższe okoliczności świadek strony powodowej – nic nie stało na przeszkodzie w usunięciu powyższych wpisów. Skoro jednak były one tolerowane przez stronę powodową, to tym samym przyjąć należało, iż ona sama nie dostrzegła w nich zagrożenia dla jakichkolwiek swoich zasługujących na ochronę interesów. W ocenie sądu poinformowanie klientów lokalu o zmianie nazwy i charakteru lokalu mieściło się jednocześnie w nałożonym w par. 12 ust. 4 na franczyzobiorców obowiązku zaprzestania dalszego posługiwania się zastrzeżonym dla strony powodowej znakiem towarowym, z czego żadną miarą nie sposób wywodzić negatywnych dla pozwanych skutków prawnych.

W sprawie niniejszej nie wykazano daty doręczenia pozwanym wezwania do zapłaty kary umownej wysłanego w dniu 26 marca 2014r. z uwagi jednak na to, iż jak wynika z zeznań pozwanej J. D. (1), wezwanie to doręczone zostało pozwanym przed ostatnim spotkaniem ze stroną powodową, po którym dopiero uiszczona została ostatnia opłata licencyjna, przyjąć należało, iż treść pisma znana musiała być stronie pozwanej najpóźniej w dacie uiszczenia opłaty w dniu 31 marca 2014r. Zważywszy na określony w wezwaniu do zapłaty termin 7 dni, przyjąć należało, iż pozwane znalazły się w opóźnieniu z zapłatą zasądzonej kary umownej najpóźniej w dniu 8 kwietnia 2014r., to zaś uczyniło zasadnym zasądzenie należnych w oparciu o przepis art. 481 par. 1 kc. odsetek za opóźnienie od wskazanego wyżej dnia i ich oddalenie za okres wcześniejszy.

Uwzględnieniu częściowego żądania pozwu także względem pozwanej J. M. nie sprzeciwiał się fakt zawarcia umowy przez stronę powodową wyłącznie z pozwaną J. D. (1) jak i postanowienie par. 10 ust. 1, wedle którego franczyzobiorca nie był uprawniony do przeniesienia praw i obowiązków wynikających z umowy na osoby trzecie. Stosownie do par. 13 ust. 3 zmiana treści umowy pod rygorem nieważności wymagała formy pisemnej. (umowa k. 27, 30). Choć w sprawie niniejszej strony umowy w wymaganej formie nie zmieniły jej treści utrzymując tym samym zakaz przejęcia długu, to jednak stwierdzić należy, iż zakaz przewidziany w par. 10 ust. 1 umowy nie obejmował instytucji przystąpienia do długu. W takich też kategoriach ocenić należało aneks do umowy spółki cywilnej z dnia 14 maja 2013r. Dokonana tego dnia czynność **nie zawierała** w istocie oświadczeń woli, których treść odpowiada koniecznym składnikom umowy przewidzianej w art. 519 kc., jak zaś podnosi się w literaturze prawniczej, zwolnienie dotychczasowego dłużnika powinno być w umowie przejęcia określone w sposób wyraźny, a nie tylko per facta concludentia. W przeciwnym wypadku, w razie wątpliwości, nowego dłużnika należałoby uznać za współdłużnika solidarnego, a konsekwencje prawne takiej umowy oceniać jako tzw. kumulatywne przystąpienie do długu, a nie jego przejęcie (podobnie SN w wyroku z dnia 28 czerwca 2000 r., IV CKN 72/00, LEX nr 52648). Zawarta w dniu 8 lutego 2013r. umowa franczyzy rozwiązania takiego nie wykluczała, to zaś przesądza o legitymacji obu pozwanych w niniejszym procesie. Z uwagi na powyższe, orzeczono jak w sentencji.

Wobec utrzymania się przez powódkę z żądaniem pozwu w 8%, na podstawie art. 108 kpc. orzeczono o stosunkowym rozdzieleniu kosztów postępowania.

Z/ odpisy wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron